

Wat zit er in de zee? Voor de docent

Vak(gebied): Oriëntatie op jezelf en de wereld

Schooltype / afdeling: PO onderbouw

Leerjaar: Groep 1 en 2

Tijdsinvestering: 1 uur

Vakinhoud:

Leven in de zee, woordenschat, tekenen, verwoorden van tekeningen, begrijpend luisteren.

Kerdoelen

- De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.
- De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
- De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

21e eeuwse vaardigheid

Informatievaardigheden

Bijkomende 21^e eeuwse vaardigheden

- ICT-basisvaardigheden
- Creativiteit

Bronnen

- Brand-Gruwel, S., & Walhout, J. (2010). *Informatievaardigheden voor leraren*. Heerlen: Open Universiteit, Ruud de Moor Centrum.
- Kaap, A. van der, & Schmidt, V. (2007). *Naar een leerlijn informatievaardigheden*. Enschede: SLO. Geraadpleegd van <https://leerlijnscaan.slo.nl/Lists/Hulpmiddelen/naareneenleerlijninformatievaardigheden.pdf>
- Thijs, A., Fisser, P., & Hoeven, M. van der (2014). *21e eeuwse vaardigheden in het curriculum van het funderend onderwijs*. Enschede: SLO. Geraadpleegd van <http://www.slo.nl/downloads/2014/21e-eeuwse-vaardigheden-in-het-curriculum-van-het-funderend-onderwijs.pdf/download>

Bijlage

Lesplan en leerlingenopdrachten op pagina 3 en 4.

Achtergrond

Informatievaardigheid in de opdracht

In deze opdracht staat de 21e eeuwse vaardigheid informatievaardigheden centraal. Bij deze vaardigheid gaat het om het kritisch en systematisch analyseren van een informatieprobleem en vervolgens om het zoeken, selecteren, verwerven en verwerken van informatie. Hierbij gaat het ook om het beoordelen van informatie op bruikbaarheid en betrouwbaarheid en het evalueren van de resultaten en het zoekproces. In de context van 21e-eeuwse vaardigheden is er vaak sprake van digitale bronnen afkomstig van internet.

Leerlingen verkennen in deze opdracht het leven onder de waterspiegel. Zij verbinden kennis, die ze al hebben, met nieuwe informatie die zij opdoen via een filmpje op internet. Zij verwerken de bestaande en de nieuwe informatie in een tekening.

Vakinhoud in de opdracht

Hieronder wordt een 'gewone' les beschreven, een les dus die niet speciaal ontworpen is om te werken aan informatievaardigheden. In deze les komen, naast het leven in de zee, zaken aan de orde als woordenschat, begrijpend luisteren, het verwoorden van een tekening en kunstzinnige oriëntatie.

Ook al is deze les er niet speciaal voor bedoeld, toch gaat het in deze les wel degelijk (ook) om informatievaardigheden. Om dat te laten zien is, in onderstaand lesplan, elke fase van de les gekoppeld aan een van de zes stappen van informatievaardigheden. De lesactiviteiten worden beschreven vanuit het perspectief van de leerkracht.

Lesplan

Wat zit er in de zee?

1. Informatieprobleem formuleren

In deze stap wordt het informatieprobleem verkend. Waarover moeten leerlingen informatie verzamelen? Wat moeten zij te weten komen/leren? Belangrijk onderdeel van stap 1 is het inventariseren van voorkennis. In deze opdracht moeten leerlingen hun voorkennis tekenen. In hogere leerjaren kan in deze stap ook gevraagd worden welke informatie ze nog meer nodig hebben om de informatievraag te beantwoorden.

Lesactiviteit

- De kinderen zitten aan hun tafeltje. De docent laat de kinderen het begin van een tekening zien waarop een stuk van de zee te zien is. De zon staat aan de hemel er een dobert een schip op de golven.
- Ze vertelt dat er niet alleen boven water iets te zien is aan de zee, maar ook onder de oppervlakte van de zee.
- Ze benoemt het doel van de les: vandaag gaan we ontdekken wat er allemaal te zien is in de zee.
- Ze zegt dat de leerlingen eerst zelf mogen nadenken: wat denk je, is er allemaal te zien onder water?
- Ze vertelt dat ze dit mogen tekenen en ze deelt de werkbladen uit.

2. Zoekstrategieën

In deze opdracht draagt de docent zelf de bron aan. Dat is in dit geval een filmpje. Leerlingen kunnen eventueel zelf op internet zoeken naar aanvullende filmpjes nadat de docent eerst met de leerlingen heeft geïnventariseerd op welke woorden zij moeten zoeken. Zij schrijft deze woorden vervolgens op het bord. Bij gebruik van een tablet kunnen de leerlingen ook zelf woorden inspreken. De docent kan de leerlingen ook vragen waar/waarin je nog meer informatie over het onderwerp kunt vinden.

Lesactiviteit

De kinderen mogen nu voor het digibord komen zitten. De docent laat het volgende filmpje zien:

<https://www.youtube.com/watch?v=KG0GKiqBMAQ>

3. Verwerven en selecteren van informatie

De docent neemt de leerlingen, in een klassikaal gesprek, bij de hand in het verwerven en selecteren van de gevonden informatie door gericht vragen te stellen. Zij kan ook expliciet vragen of het filmpje (voldoende) bruikbaar is.

Lesactiviteit

Als het filmpje afgelopen is, stelt de docent een aantal vragen:

- Wat heb je in het filmpje gezien, welke planten en welke dieren?
- Is je nog iets anders opgevallen?

4. Verwerken van informatie

5. Presenteren van informatie

In deze opdracht lopen het verwerken en het presenteren van de gevonden informatie in elkaar over. De leerlingen verwerken de nieuwverworven informatie in een nieuwe tekening.

Lesactiviteit

- De docent zegt dat de kinderen weer op hun plek mogen gaan zitten en hun blaadje mogen omdraaien. Nu mogen ze opnieuw tekenen wat er zoal onder het wateroppervlak te zien is.
- Ze zegt dat ze benieuwd is wat de leerlingen te weten zijn gekomen.

- De kinderen die al snel klaar zijn, mogen beginnen met het inkleuren van hun tekening. De leerlingen die al enigszins kunnen schrijven mogen bij hun tekening opschrijven wat ze getekend hebben, waarmee aandacht wordt besteed aan de relatie geschreven en gesproken taal.

6. Evalueren

In de laatste stap evalueren de leerlingen de resultaten van het proces. De docent kan, desgewenst, ook nog expliciet ingaan op de vraag wat de bron van de nieuwe informatie was en vragen of er ook andere bronnen beschikbaar zijn.

Lesactiviteit

Als de meeste kinderen klaar zijn, vraagt ze of ze hun (tweede) tekening omhoog willen houden en stelt weer een aantal vragen:

- Vertel eens, wat heb je getekend?
- Wat is nu het verschil met de eerste tekening die je gemaakt hebt?
- Wat heb je nu precies geleerd vandaag?
- Etc.

Tot besluit laat de docent eventueel nog een kort extra filmpje zien:

<https://www.youtube.com/watch?v=AiYHVXiOksA>

